

بمب اکولوژیکی جمهوری آذربایجان در دریای خزر

سالانه ۱۲۲ هزار و ۳۵۰ تن آلودگی نفتی وارد دریای خزر می‌شود. به این آلودگی‌ها باید آلودگی‌های میکروبی را هم اضافه کرد. روسیه و آذربایجان متهم ردیف اول و دوم آلودگی‌های نفتی دریای خزر هستند

عادلی/خبرگزاری آران
خبرگزاری آران/سرویس ایران

سالانه ۱۲۲ هزار و ۳۵۰ تن آلودگی نفتی وارد دریای خزر می‌شود. به این آلودگی‌ها باید آلودگی‌های میکروبی را هم اضافه کرد. روسیه و آذربایجان متهم ردیف اول و دوم آلودگی‌های نفتی دریای خزر هستند.

به گزارش آران نیوز به نقل از سایت خبری روز نو، براساس آمارهایی که کرباسی معاون محیط زیست دریایی سازمان حفاظت محیط زیست اعلام می‌کند، عمده آلودگی نفتی در سواحل کشور آذربایجان است که در هنگام رسیدن به سواحل ایران کمترین تخریب به لحاظ زیست محیطی برای سلامت انسان را خواهد داشت. او به تهران امروز می‌گوید: «بیشترین صدمات ناشی از آلودگی دریای خزر از نظر فلزات سنگین و سموم کشاورزی است که از سوی کشور روسیه به دریای خزر وارد می‌شود. آلودگی‌هایی که نسل فوک‌های خزری را به انقراض کشانده است. به نوشته یک روزنامه آلمانی، فعالان حوزه محیط زیست در جهان از عملکرد آذربایجان در بزرگ‌ترین دریاچه جهان به عنوان یک بمب اکولوژیک یاد می‌کنند.

روسیه متهم ردیف اول!

همسایگان شمالی ایران بیشتر از ایرانی‌ها از خجالت دریای خزر درآمده‌اند. هرچند بار میکروبی به وجود آمده در این دریا بر اثر ورود فاضلاب‌های صنعتی، خانگی و کشاورزی از سوی ایرانیان را هم نباید نادیده گرفت. آلودگی‌هایی که به انقراض بسیاری از گونه‌های ماهی‌کشور منجر شده است. آلودگی‌هایی که به همراه آلودگی‌های نفتی مواد سرطان‌زا را روانه دریای خزر می‌کنند. رضا پورغلام پژوهشگر اکولوژی دریای خزر ساری می‌گوید: «ساحل باکو پر از آلودگی نفتی است که از طریق نفتکش‌ها، مبادی ورودی و خروجی نفت، چاه‌های اکتشاف و استخراج که از تکنولوژی پیشرفته استفاده نمی‌کنند، آلودگی را به دریای خزر تحمیل می‌کنند.»

براساس آمارهای پورغلام ۹۵ درصد آلودگی دریای خزر را کشورهای شمالی و شمال غربی شامل روسیه فدراتیو، قزاقستان و جمهوری آذربایجان ایجاد می‌کنند، هرچند آمار کارشناسان ایرانی درباره میزان آلودگی‌های روسیه و کشورهای شمال دریای خزر فرق می‌کند و از ۸۰ تا ۹۵ درصد می‌رسد اما بدون شک روسیه بزرگ‌ترین آلوده‌کننده دریای خزر است. البته کارشناسان ایرانی درباره سهم ایران در آلودگی‌های میکروبی خزر هم توافق ندارند. درحالی‌که پورغلام سهم ایران در آلودگی بزرگ‌ترین دریاچه جهان را پنج درصد می‌داند، کرباسی ایران را تنها مسئول ۱۲ درصد از آلودگی این دریا می‌داند و می‌گوید: «۸۸ درصد مابقی به عهده کشورهای روسیه، آذربایجان، قزاقستان و ترکمنستان است.»

شوک آذربایجان!

فعالیت‌های نفتی آذربایجان بعد از جدا شدن از شوروی شوک عظیمی به خزر وارد کرد. در آذربایجان، خزر محل فعالیت‌های نفتی شرکت‌های بزرگ انرون، یونیکال، شورون، بی‌پی و اکسون قرار گرفت. البته شرکت‌های کوچک‌تر اروپایی از جمله استات اوپل نروژ و انی ایتالیا را هم شریک کردند. آمریکایی‌ها با عاملیت شرکت یونیکال تحت اداره دیک چنی خط لوله ای ۱۰۰۰ مایلی از خزر به جیحان کشیده که در مسیر خود از ۱۵۰ هزاردخانه می‌گذرد. به گفته کارشناسان، حفر چاه‌ها، نقل و انتقال و ریختن مواد زائد کارخانه‌های پتروشیمی آب‌ها را آلوده می‌کند، زمین‌های کشاورزی را می‌سوزاند، میلیون‌ها نفر را بیکار می‌کند، ادامه حیات گونه‌هایی از ماهی‌ها، پرندگان و گیاهان را در خطر می‌اندازد و در مسیر خود از جمله در گرجستان آب‌های معدنی معروف را نابود می‌کند. کشیدن این خط لوله از درون یک آب نسبتاً بسته و کم عمق در همه جای جهان توسط نیروهای مستقل و فعالان محیط زیست یک بمب اکولوژیک خوانده شد.

به گفته «حسن نصرالله زاده ساروی» معاون پژوهشگر اکولوژی دریای خزر علاوه بر توسعه صنعت نفت و گاز، برداشت بی‌رویه صید و صیادی سبب شد تا وضعیت زیست محیطی دریای خزر به مرحله هشدار برسد. او با بیان اینکه بهره‌برداری از دریای خزر باید مدیریت و براساس استاندارد‌های تعیین شده انجام شود، می‌گوید: «پژوهشگرده تحقیقاتی اکولوژی دریای خزر با ۶۲ عنوان طرح پژوهشی، وضعیت مختلف اکوسیستمی این دریا را در دست بررسی دارد.»

شانه دار مهاجم!

ولگا که بزرگ‌ترین منبع تغذیه‌کننده آب دریای خزر است، بزرگ‌ترین آبراه ورود آلودگی‌ها به دریای خزر نیز می‌باشد. ورود ماهی مهاجم «شانه دار» که از سوی کارشناسان به عنوان سونامی دریای خزر نامیده شده از ولگا وارد خزر شد. این گونه یکی از علت‌های کاهش صید ماهی کیلکاست. از سوی دیگر ماهی کیلکا یکی از منابع غذایی ماهیان خاویاری است که کمبود آن باعث کاهش این گونه از ماهی‌ها شده است. زنگ خطر انقراض ماهیان خاویاری مدت‌هاست که به صدا درآمده و تلاش‌ها برای بازگشت به شرایط مطلوب تاکنون بی‌نتیجه مانده است! جمعیت فوک‌خزری هم در سال‌های جدید کاهش یافته است. زنگ خطر آن را یک بار دیگر هم «محمدجواد محمدی زاده» رئیس سازمان حفاظت از محیط زیست کشور در هفته محیط زیست در بندرانزلی به صدا درآورد. از میلیون‌ها فوک‌خزری تنها ۱۰۰ هزار فوک باقی مانده است. تعداد فوک‌ها نشان‌دهنده میزان آلودگی دریای خزر است و مرگ فوک‌ها نشان می‌دهد که دریای خزر به بحران رسیده است.

آلودگی‌های غذایی!

به گفته «مجید محمدنژاد» استاد دانشگاه آزاد، از مجموع حدود ۳۵ هزار تن ماده دفع آفات نباتی توزیع شده در سطح کشور، حدود ۲۵ هزار تن آن در اراضی کشاورزی استان‌های شمالی کشور مورد مصرف کشاورزان قرار می‌گیرد. اومی‌گوید: «بیماری‌ها و آفات از جمله اصلی‌ترین عوامل نابودکننده شالیزارها محسوب می‌شوند، به طوری که بیماری‌های قارچی بلاست و پوسیدگی ساقه همواره خسارات قابل ملاحظه‌ای به زراعت این محصول وارد می‌کند.» به گفته محمدنژاد نظر به اینکه اصلی‌ترین و کاربردی‌ترین راه پیشگیری از بروز و همچنین درمان بیماری‌های محصول، استفاده از مواد شیمیایی است و از طرفی به دلیل خصوصیات فیزیولوژیکی برنج و روش کشت غرقابی آن که در ارتباط مستقیم با آب قرار دارد، همواره مقادیر قابل ملاحظه‌ای از پساب‌های حاوی سموم آفت‌کش به اکوسیستم‌های آبی مجاور شالیزارها وارد می‌شوند.

محمدنژاد می‌گوید: «در بعضی موارد آفت‌کش‌ها اثرات مخرب بیشتری روی موجودات غیرهدف (آبزیان) نسبت به موجودات هدف (آفات) داشته که این خود ناشی از حساسیت بالاتر و مرگ‌ومیر بیشتر و سریع‌تر آبزیان است.» در سواحل جنوبی دریای خزر، عمده رودخانه‌های مهاجرپذیر شامل سفیدرود، گرگان رود، پل رود، تجن، گرگان رود و سفارود هستند که این رودخانه‌ها به دلیل مجاورت با مزارع بسیار وسیع کشاورزی اعم از شالیزار، گندم زار و مرکبات هرساله مقادیر بسیار زیادی از باقیمانده سموم مختلف کشاورزی را به دریای خزر منتقل می‌کنند. به گفته او این سموم از طریق تغییر در کیفیت آب باعث مرگ و میر بچه ماهیان خاویاری، ماهیان استخوانی نظیر کپور و سفید و دیگر ماهیان دریا می‌شوند. محمدنژاد می‌گوید: انسان تولیدکننده آلاینده‌های متعدد و متنوعی است که بخش اعظم این مواد به طور مستقیم یا غیرمستقیم به محیط آبی راه می‌یابد. بخشی از آلاینده‌ها مانند اغلب مواد آلی طی فرآیندهای زیستی تجزیه می‌شوند، ولی سایر مواد از قبیل سموم دفع آفات (هیدروکربن‌های کلردار) و فلزات سنگین در مقابل تجزیه مقاوم بوده و مدت زیادی در محیط آبی باقی می‌مانند. /ع

پایان پیام